

Ochrana spotrebiteľa – spotrebiteľské úvery a iné úvery pre spotrebiteľov

JUDr. Radoslav Svitana, PhD.
sudca, Krajský súd v Trenčíne

Justičná akadémia Omšenie 11.-12.2.2019

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- § 1 ods. 2: Spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.
- § 2: Na účely tohto zákona sa rozumie:
 - a) spotrebiteľom FO, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania,
 - b) veriteľom FO alebo PO, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti,
 - c) iným veriteľom ...,
 - d) zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom.

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

- § 1 ods. 3: Spotrebiteľským úverom nie sú:
 - a) hypotekárny úver podľa osobitného predpisu,^{1aa)}
 - b) úver na bývanie podľa všeobecného predpisu o úveroch na bývanie,^{1d)}
 - c) úver zabezpečený záložným právom k nehnuteľnosti,
 - d) úver, ktorého účelom je nadobudnutie alebo zachovanie vlastníckych práv k nehnuteľnosti alebo výstavba nehnuteľnosti, (...)
- ale § 1 ods. 2 tretia veta: Spotrebiteľským úverom sú aj mladomanželský úver podľa osobitného predpisu,^{1a)} niektoré stavebné úvery a iné úvery podľa osobitného predpisu^{1b)} a nezabezpečené úvery poskytované spotrebiteľom na účely rekonštrukcie nehnuteľnosti určenej na bývanie, pričom ustanovenia osobitných predpisov^{1c)} týkajúce sa poskytovania týchto úverov tým nie sú dotknuté; obmedzenie hornej hranice výšky úveru podľa odseku 3 písm. f) sa na tieto úvery nevzťahuje.
- 1aa): § 5 písm. ah) zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 279/2017 Z.z.
1d) Zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
1a) § 88a zákona č. 483/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.
1b) § 7 ods. 7 zákona SNR č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení zákona č. 90/2016 Z. z.
1c) Zákon SNR č. 310/1992 Zb. v znení neskorších predpisov; § 88a až 88d zákona č. 483/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Zákon Slovenskej národnej rady č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení § 7 ods. 7

Ak stavebná sporiteľňa poskytuje stavebnému sporiteľovi, ktorý je fyzickou osobou – nepodnikateľom, alebo inej fyzickej osobe – nepodnikateľovi stavebný úver alebo úver podľa § 2 ods. 4 písm. d) na stavebné účely uvedené v § 11 ods. 1 písm. c), i), k), l) a o) alebo na úhradu záväzkov súvisiacich s týmito stavebnými účelmi, pri poskytnutí takéhoto úveru postupuje aj podľa osobitného predpisu;²⁾ to neplatí, ak ide o poskytnutie takéhoto úveru

- a) ktorý je zabezpečený záložným právom k nehnuteľnosti, a to aj rozostavanej, alebo iným právom týkajúcim sa nehnuteľnosti, a to aj rozostavanej,
- b) ktorého výška je menej ako 100 eur a viac ako 75 000 eur okrem stavebného úveru alebo úveru podľa § 2 ods. 3 písm. d) na stavebné účely uvedené v § 11 ods. 1 písm. c) a o) alebo na úhradu záväzkov súvisiacich s týmito stavebnými účelmi,
- c) ktorý sa musí splatiť v lehote nepresahujúcej tri mesiace,
- d) ktorý je bez úroku a bez ďalších poplatkov alebo
- e) ktorý poskytuje stavebná sporiteľňa svojim zamestnancom z vlastných zdrojov bez úroku alebo s úrokovou sadzbou nižšou, ako prevláda na finančnom trhu, a ktorý sa neponúka verejne.

2) Zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 1 ods. 3: Spotrebiteľským úverom nie sú:

- f) úver, ktorého výška je menej ako 100 eur a viac ako 75 000 eur; ak je na rovnaký alebo obdobný účel uzavretých v období 12 mesiacov viac zmlúv o úvere medzi tým istým veriteľom a spotrebiteľom, súhrn všetkých zmlúv o úvere sa považuje za jediný spotrebiteľský úver podľa tohto zákona,
- l) úver, ktorý sa musí splatiť v lehote nepresahujúcej tri mesiace,
- n) úver bez poplatkov týkajúci sa odloženej platby existujúceho dlhu,

Ale § 1 ods. 4: Na spotrebiteľský úver formou povoleného prečerpania, ktorý sa musí splatiť na požiadanie alebo do troch mesiacov, sa vzťahujú ustanovenia § 1, § 2, § 3 ods. 1 písm. a) až d) a § 3 ods. 3, § 4 ods. 14, § 5 až 8, § 9 ods. 1, 4, 6 až 8, § 10, § 11, § 12 ods. 2, § 15, § 17, § 20 až 23 a § 25 až 27.

§ 1 ods. 6: Ak spotrebiteľ a veriteľ z dôvodu neplnenia záväzkov spotrebiteľa vyplývajúcich z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavrú novú zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou sa odkladajú splátky alebo sa mení spôsob splácania a ktorej účelom je zabrániť prípadnému súdному konaniu o nárokoch veriteľa, pričom podmienky splácania vyplývajúce z novej zmluvy o spotrebiteľskom úvere nie sú pre spotrebiteľa horšie ako podmienky splácania vyplývajúce z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vzťahujú sa na novú zmluvu o spotrebiteľskom úvere ustanovenia § 1 až 3, § 4 ods. 5, § 5, § 6, § 7 ods. 3, 6 až 14, § 8, § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. a) až j), m) a r), ods. 4 a 6 až 8, § 11, § 12, § 14, § 16 až 23 a § 25 až 27. To platí aj vtedy, ak na veriteľa prešla alebo bola prevedená pohľadávka z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere z pôvodného veriteľa.

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 1 ods. 6: Ak spotrebiteľ a veriteľ z dôvodu neplnenia záväzkov spotrebiteľa vyplývajúcich z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavrú novú zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou sa odkladajú splátky alebo sa mení spôsob splácania a ktorej účelom je zabrániť prípadnému súdnému konaniu o nárokoch veriteľa, pričom podmienky splácania vyplývajúce z novej zmluvy o spotrebiteľskom úvere nie sú pre spotrebiteľa horšie ako podmienky splácania vyplývajúce z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vzťahujú sa na novú zmluvu o spotrebiteľskom úvere ustanovenia § 1 až 3, § 4 ods. 5, § 5, § 6, § 7 ods. 3, 6 až 14, § 8, § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. a) až j), m) a r), ods. 4 a 6 až 8, § 11, § 12, § 14, § 16 až 23 a § 25 až 27. To platí aj vtedy, ak na veriteľa prešla alebo bola prevedená pohľadávka z pôvodnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere z pôvodného veriteľa.

Dôvodová správa:

Odsek 6 tohoto ustanovenia jednoznačne ustanovuje, že pokiaľ je spotrebiteľ v omeškaní podľa pôvodnej úverovej zmluvy a veriteľ pristúpi na zmenu zmluvy, ktorej účelom je odvrátenie prípadného súdneho konania, pričom záväzky pre spotrebiteľa nebudú ako celok menej výhodné v porovnaní s pôvodnou zmluvou, použijú sa na túto novú zmluvu ustanovenia zákona ako napr. povinnosť poskytnutia len niektorých informácií pred uzavretím zmluvy, a pod. Ide de facto o úverové zmluvy uzavreté s pôvodným veriteľom, kde dochádza len k odloženiu platieb či zmene metódy splácania, resp. reštrukturalizácii úveru.

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ ods. 2 písm. l) – do 30.4.2018:

Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti: l) výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia,

Dôvodová správa: Spotrebiteľ musí byť zrozumiteľne informovaný v akých termínoch, resp. kedy, v akej výške a ako dlho je povinný plniť si povinnosti (splácať istinu, úroky a iné poplatky) vyplývajúce mu zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

§ ods. 2 písm. i) – od 1.5.2018:

Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti: i) výšku, počet frekvenciu splátok a, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia.

Dôvodová správa: Legislatívno-technická úprava v nadväznosti na zosúladienie so smernicou 2008/48/ES. Zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať aká časť splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny.

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) I.

Skutkový a právny stav

zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch:

- § 9 ods. 1 - požiadavka písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere („v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi“),
- § 9 ods. 2 písm. k) - zmluva musí obsahovať „výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“;
- § 11 ods. 1 - sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti

smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere:

- čl. 10 ods. 1: Zmluvy o úvere sa vypracujú písomne alebo na inom trvalom nosiči.
- čl. 10 ods. 2 písm. h): ..., „výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa“

2011 – zmluva o spotrebiteľskom úvere, zaplatené len dve splátky, veriteľ zažaloval zaplatenie (vrátane úrokov a úrokov z omeškania)

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) II.

Právne otázky

- Majú sa pojmy „písomne“ a „iný trvalý nosič“ v čl. 10 ods. 1 [v spojení s čl. 3 písm. m)] smernice 2008/48/ES vykladať tak, že zahŕňajú nielen text (fyzického) dokumentu („hard copy“) podpísaný zmluvnými stranami, ktorý bude obsahovať náležitosti vyžadované v čl. 10 ods. 2 písm. a) až v) smernice, ale aj akýkoľvek iný dokument, na ktorý tento text odkazuje a ktorý je podľa vnútroštátneho práva súčasťou zmluvného dojednanja (napríklad všeobecné obchodné podmienky, úverové podmienky, sadzobník poplatkov, splátkový kalendár vyhotovený veriteľom), a to aj keď by takýto dokument sám o sebe nespĺňal požiadavku písomnej formy v zmysle vnútroštátneho práva (napríklad preto, že nie je podpísaný zmluvnými stranami)?
- Je v súlade s právom EÚ (čl. 23 smernice, podľa ktorého majú byť sankcie primerané) ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého absencia väčšiny náležitostí zmluvy o úvere vyžadovaných v čl. 10 ods. 2 smernice má za následok, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, takže dlžník je povinný splatiť veriteľovi výlučne istinu, ktorú podľa zmluvy dostal?

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) III.

Záver Súdneho dvora

- Zmluva o úvere nemusí byť nevyhnutne vyhotovená ako jediný dokument, ale všetky náležitosti uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice musia byť vyhotovené písomne alebo na inom trvalom nosiči;
- právo EÚ nebráni členským štátom, aby vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovili, že zmluva o úvere, ktorá patrí do pôsobnosti smernice, musí byť podpísaná zmluvnými stranami a že táto požiadavka podpisania sa vzťahuje na všetky náležitosti zmluvy uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice.

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) IV.

Ďalšie závery Súdneho dvora

- Nie je nevyhnutné, aby zmluva o úvere uvádzala splatnosť splátok odkazom na konkrétny dátum, pokiaľ zmluvné podmienky umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou identifikovať dátumy týchto splátok.
- Členské štáty môžu vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanoviť, že v prípade, ak zmluva neobsahuje všetky náležitosti uvedené v čl. 10 ods. 2 smernice, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku.

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) V.

Ďalšie úvahy Súdneho dvora

Podstatný význam majú najmä náležitosti ako RPMN, počet a frekvencia splátok, ako aj prípadná existencia notárskych poplatkov a požadované záruky a poistenie. Neuvedenie týchto náležitostí v zmluve o úvere môže spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. Sankcia spočívajúca v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky stanovená vo vnútroštátnej právnej úprave je v týchto prípadoch primeraná.

Za primerané by sa však nemalo považovať uplatnenie takejto sankcie voči veriteľovi v prípade neuvedenia niektorých náležitostí, ktoré svojou povahou nemôžu mať vplyv na schopnosť dlžníka posúdiť rozsah svojho záväzku, ako je najmä názov a sídlo príslušného orgánu dohľadu. (body 70 - 72)

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) VI.

Právna otázka

- Musí zmluva o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej dochádza k splácaniu/ amortizácii istiny v rámci jednotlivých splátok, obsahovať v čase uzavretia zmluvy presné určenie, aká časť každej jednotlivkej splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky (t.j. musí byť súčasťou zmluvy presný splátkový kalendár/amortizačná tabuľka)?

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) VII.

Úvahy Súdneho dvora

Čl. 10 ods. 2 písm. h) smernice stanovuje, že zmluva o úvere musí uvádzať iba **výšku, počet a frekvenciu splátok** spotrebiteľa a prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami úveru na účely splatenia. Z čl. 10 ods. 2 písm. i) a čl. 10 ods. 3 smernice vyplýva, že iba **na žiadosť spotrebiteľa** je veriteľ povinný bezplatne a kedykoľvek počas doby trvania zmluvy odovzdať mu **výpis vo forme amortizačnej tabuľky**. Vzhľadom na jasné znenie týchto ustanovení je potrebné konštatovať, že smernica nestanovuje povinnosť zahrnúť do zmluvy o úvere takýto výpis vo forme amortizačnej tabuľky.

Pokiaľ ide o možnosť členských štátov stanoviť takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave, členské štáty by nemali ukladať zmluvným stranám povinnosti, ktoré smernica neupravuje, pokiaľ smernica obsahuje harmonizované ustanovenia v oblasti, do ktorej patria tieto povinnosti. Pritom čl. 10 ods. 2 smernice obsahuje takúto [úplnú] harmonizáciu, pokiaľ ide o náležitosti zmluvy.

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) VIII.

Záver Súdneho dvora

- Článok 10 ods. 2 písm. h) a i) smernice 2008/48/ES sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať, aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny.
- Tieto ustanovenia v spojení s článkom 22 ods. 1 smernice bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave.

rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016
Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15) IX.

Čo so zmluvami uzavretými do 30.4.2018?

Eurokonformný výklad zákona (?)

Smernica:

- Zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa [čl. 10 ods. 2 písm. h)]

Zákon (do 30.4.2018):

- Zmluva o spotrebiteľskom úvere [...] musí obsahovať [...] výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov [§ 9 ods. 1 písm. l), predtým písm. k)]

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. novembra 2017 sp. zn. 7 Cdo 128/2016

- dovolanie v časti o bezúročnosť a bezpoplatkovosť spotreb. úveru zamietnuté:
- „Odvolací súd správne uviedol, že primárnemu účelu právnej úpravy normami spotrebiteľského práva zodpovedá len taký výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 258/2001 Z. z., ktorý každý z atribútov vyjadrených v zákone slovami „výška“, „počet“ a „termíny splátok“ viaže ku každej z tam uvedených zložiek spotrebiteľského úveru, ktoré majú byť v konečnom dôsledku zaplatené, teda ako k istine, tak i k úrokom a tiež k poplatkom. Naplneniu uvedeného účelu preto nemôže učiniť zadosť zmluva neobsahujúca aj vyčíslenie čiastkových súm reprezentujúcich jednotlivé čiastkové položky.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017

- potvrdzujúci rozsudok krajského súdu zrušený a vec vrátená krajskému súdu:
- „Rozsudok [Súdneho dvora z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia a.s. v. Klára Bíróová (C-42/15)] konštatoval, že smernica bráni členským štátom, aby vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovili povinnosť zahrnúť do zmluvy o úvere iné náležitosti, než sú tie, ktoré vymenúva článok 10 ods. 2 smernice. Úmyslom zákonodarcu, ktorý zreteľne vyjadril aj v úvodnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 129/2010 Z.z., bolo transponovať smernicu v celom rozsahu. Zámerom zákonodarcu teda bezpochyby nebolo, aby novo prijímané ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z. bolo v rozpore s článkom 10 ods. 2 smernice. Eurokonformným výkladom predmetného ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z., ktorý je v danom prípade nielen možný, ale aj potrebný, dospel odvolací súd k záveru, že v zmluvách uzatváraných podľa zákona č. 129/2010 Z.z. nemožno od dodávateľov žiadať, aby v nich uvádzali presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, teda rozpis splátok po častiach (samostatne vo väzbe na istinu, úrok a poplatky). Pokiaľ ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z. uvádza pojmy „výška“, „počet“ či „termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov“, je možné za použitia eurokonformného výkladu dospieť k záveru, že toto ustanovenie len spresňuje, čo splátka úveru zahŕňa.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 17. apríla 2018 sp. zn. 3 Cdo 56/2018

- potvrdzujúci rozsudok krajského súdu zrušený a vec vrátená krajskému súdu:
- tu tiež NS SR s odkazom na eurokonformný výklad a na rozsudok Súdneho dvora C-42/15 konštatoval: „Z dôvodovej správy k zákonu č. 129/2010 Z.z. v žiadnom prípade nevyplýva, že by zámerom zákonodarcu bolo, aby ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona sprísnilo požiadavku zakotvenú v smernici. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu, zohľadňujúceho aj účel zákona vyjadrený v dôvodovej správe, teda § 9 ods. 2 písm. k) zákona nestanovuje požiadavku odlišnú od toho, ako ju vymedzuje článok 10 ods. 2 písm. h) smernice. Od [1.5.2018] sa legislatívne pregnantnejším vyjadrením odstráni do budúca doterajšie možnosti rôzneho výkladu predmetného ustanovenia, ktoré bolo – podľa názoru najvyššieho súdu – možné (a potrebné) preklenúť už podľa doterajšej právnej úpravy jej eurokonformným výkladom.“

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 211/2017

- potvrdzujúci rozsudok krajského súdu zrušený a vec vrátená krajskému súdu:
- Nakoľko v sporoch medzi jednotlivcami je priamy účinok smernice v zásade vylúčený, vnútroštátne súdy musia skúmať, či môžu normu práva EÚ transponovanú určitým zákonom vykladať eurokonformne. Tento nepriamy účinok smernice nie je absolútny – eurokonformný výklad zákona nemôže nahradiť výslovné znenie zákona; v opačnom prípade by išlo o výklad contra legem. To však nič nemení na tom, že zásada konformného výkladu vyžaduje, aby sa súdy pri interpretácii vnútroštátneho práva usilovali dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť (pozri bližšie rozsudok SD EÚ C-212/07, bod 110). Úmyslom zákonodarcu, ktorý zreteľne vyjadril aj v úvodnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 129/2010 Z.z., bolo transponovať smernicu v celom rozsahu. Zámerom zákonodarcu teda bezpochyby nebolo, aby novo prijímané ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z.z. bolo v rozpore s článkom 10 ods. 2 smernice. Eurokonformným výkladom predmetného ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z., ktorý je v danom prípade nielen možný, ale aj potrebný, dospel dovolací súd k záveru, že v zmluvách uzatváraných podľa zákona č. 129/2010 Z.z. nemožno od dodávateľov žiadať, aby v nich uvádzali presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, teda rozpis splátok po častiach (samostatne vo väzbe na istinu, úrok a poplatky).

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Žiline 10Co/198/2016

Podľa dôvodovej správy k ustanoveniu § 9 ods. 2 označenej právnej normy zásadný význam v ochrane spotrebiteľa v zmluvných vzťahoch má, aby spotrebiteľ získal dostatočné množstvo informácií o podmienkach úveru, nákladoch a záväzkoch, ktoré z neho vyplývajú. Medzi podstatné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere patria napr. výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov aj iných poplatkov, spotrebiteľ musí byť zrozumiteľne informovaný v akých termínoch, resp. kedy, v akej výške a ako dlho je povinný plniť si povinnosti, splácať istinu, úroky aj iné poplatky vyplývajúce mu zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Z vyššie citovanej časti dôvodovej správy k ustanoveniu § 9 ods. 2 vyplýva účel, pre ktorý zákonodarca zakotvil požiadavku obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere – týmto účelom je dostatočná informovanosť spotrebiteľa o podmienkach spotrebiteľského úveru, konkrétne aj o výške, počte a termínoch splátok, a to nielen istiny ale aj úrokov a (iných) poplatkov, ktorá požiadavka bola premietnutá aj do normatívneho textu - do znenia zákona. Spotrebiteľovi musí byť zo zmluvy jasné zloženie jednotlivej splátky, teda aká suma z vymedzenej výšky mesačnej splátky pripadá na istinu, úrok a poplatky, t.j. akú výšku istiny úroku a poplatkov dlžník v rámci splátky uhrádza. Uvedená podstatná náležitosť musí byť zakomponovaná priamo v zmluve, nenahrádza ju ani tzv. amortizačná tabuľka, vystavená hoc na samostatnej listine (vo formulárovej podobe) na požiadavku dlžníka.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Trnave 23Co/65/2015

Ustanovenie § 9 zák. č. 129/2010 Z. z. má za cieľ ochranu spotrebiteľa tak, aby dodávateľ bol povinný spotrebiteľovi ešte pred uzatvorením zmluvy, resp. priamo v nej poskytnúť prehľadne všetky relevantné údaje, na základe ktorých sa spotrebiteľ rozhodne, či zmluvu o úvere uzavrie alebo nie. Na to, aby sa spotrebiteľ mohol rozhodnúť na základe úplnej znalosti veci, musia sa mu pred uzatvorením zmluvy o úvere poskytnúť primerané informácie o podmienkach a nákladoch spojených s úverom a o jeho povinnostiach, ktoré spotrebiteľ môže zväziť. Zo základného gramatického výkladu § 9 ods. 2 písm. k) zák. č. 129/2010 Z. z. je zrejmé, že požiadavka na to, aby v zmluve o spotrebiteľskom úvere bola ako náležitosť uvedená výška, počet a termíny splátok sa vzťahuje osobitne ako k istine, tak k úrokom, ako aj k iným poplatkom. Zmluva o spotrebiteľskom úvere teda v zmysle citovaného ustanovenia musí obsahovať výšku, počet a termíny splátok ako istiny, tak aj úrokov, ako aj iných poplatkov. K uvedenej právnej úprave pristúpil zákonodarca po predchádzajúcich skúsenostiach spotrebiteľov pri uzatváraní zmlúv o spotrebiteľských úveroch, pri ktorých sa obvykle stávalo, že veriteľ si jednotlivé splátky započítal najprv na úroky, poplatky, prípadne iné sankcie a až naposledy na istinu (čo nebolo v rozpore s Obchodným zákonníkom) s poukazom na povahu záväzku ako absolútneho obchodu. V prípade, ak zmluva obsahuje náležitosti § 9 ods. 2 písm. k) zák. č. 129/2010 Z. z., jednotlivé splátky sa započítajú aj na istinu aj na príslušenstvo pohľadávky veriteľa.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Košiciach 9Co/47/2016

Je potrebné zdôrazniť, že aplikácia citovaného zákonného ustanovenia musí byť v súlade so zmyslom a účelom zákona č. 129/2010 Z.z., že zmyslom a účelom spotrebiteľských úverov je dosiahnutie pravdivého informovania spotrebiteľa o spotrebiteľskom úvere v čase uzavretia zmluvy, teda aby spotrebiteľ mal možnosť posúdiť rozsah svojho záväzku. Tým, že zákonné dodržanie niektorých obsahových náležitostí zmluvy, ako aj jej písomnej formy postihuje v zákone platnosťou, robí z týchto náležitostí nevyhnuté podstatné obsahové náležitosti zmluvy. Predpísaná forma musí byť zachovaná vo vzťahu k esenciálnym, teda podstatným obsahovým náležitostiam zmluvy a jednak vo vzťahu k týmto náležitostiam, ktoré sú vymenované v § 9 ods. 2 zákona. Pokiaľ teda zmluva uzavretá medzi stranami sporu niektorú z vymenovaných náležitostí neobsahuje a nie je zároveň vo vzťahu k tejto náležitosti zachovaná písomná forma, poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Žiline 7Co/118/2017

Na to, aby bol považovaný spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. a) zákona o spotrebiteľských úveroch stačí, že chýba jeden z údajov vymedzených v tomto ustanovení. Účelom náležitosti ustanovenej v § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ je, aby spotrebiteľ vedel rozlíšiť, aká časť splátky bude použitá na istinu, úrok a ďalšie poplatky, čo mu tiež umožňuje zorientovať sa v danej situácii, pretože potom nie je dostatočne určité, akú časť istiny zaplatil, ako bude s jeho platbou naložené a akú časť úveru platí na úroky a ďalšie poplatky, teda odplatu navrhovateľa.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Žiline 7Co/99/2017

Odvolať poukazoval na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 09.11.2016 v právnej veci C-42/15, v zmysle ktorého nemôžu členské štáty stanoviť takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej úprave. Daný záver je však vzhľadom na napadnuté ustanovenie zákona o spotrebiteľských úveroch neaplikovateľný, nakoľko v tomto konkrétnom prípade ide o vnútroštátne právo – zákon, ktorý nad rámec smernice zakotvil prísnejšie podmienky vo vzťahu k povinným náležitostiam spotrebiteľskej zmluvy o úvere, na splnenie ktorých je viazané posúdenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru. Požiadavka zákona o spotrebiteľských úveroch je teda od požiadavky smernice iná. K výkladu tohto ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch existuje konštantná judikatúra slovenských súdov potvrdená rozsudkami Najvyššieho súdu SR, desiatkami rozhodnutí krajských súdov a stovkami rozhodnutí okresných súdov SR, v zmysle ktorej je potrebné toto ustanovenie vykladať tak, že zmluva musí obsahovať vyjadrenie splátok istiny, splátok úrokov a splátok poplatkov, inak sa zmluva o spotrebiteľskom úvere považuje za bezúročnú a bez poplatkov. Je tu zrejmy konflikt medzi smernicou a zákonom o spotrebiteľských úveroch. To však neznamená, že sa má bez ďalšieho automaticky uplatniť pred vnútroštátnym právom smernica. V takom prípade totiž musí vnútroštátny súd skúmať, či môže smernici priznať priamy účinok, resp. nepriamy účinok.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Žiline 7Co/99/2017 – pokr.

... musí vnútroštátny súd skúmať, či môže smernici priznať priamy účinok, resp. nepriamy účinok. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ v zásade platí zákaz horizontálneho priameho účinku spočívajúceho v tom, že žiadne ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce povinnosti sa nemôže použiť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci. V prípadoch, kedy súdy rozhodujú o sporoch medzi veriteľmi a spotrebiteľmi, sa jedná o spory medzi jednotlivcami. Z tohto dôvodu nie je možné, aby vnútroštátne súdy poskytli smernici priamy účinok. Súd preto musí skúmať, či môže smernici priznať nepriamy účinok. V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ je rozsah a medze nepriameho účinku smerníc vyjadrený jednak právom EÚ, jednak právom vnútroštátnym. Súd posúdi, či je možné uplatniť eurokonformný výklad, teda či vzhľadom na právnu povahu smernice možno jej ustanovenia aplikovať pri výklade vnútroštátneho zákona. V takomto prípade musí ísť o výklad v čo najväčšej možnej miere v zmysle znenia a účelu/cieľa smernice, musí ísť o výklad za použitia výkladových metód podľa vnútroštátneho právneho poriadku, nesmie sa jednať o výklad *contra legem* a nesmú byť porušené všeobecné právne zásady. Okrem uvedeného výklad zákona nemôže narušovať všeobecné právne zásady, najmä zásadu právnej istoty.

Keďže bolo vyššie konštatované, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov z dôvodu, že zmluva neobsahovala jednotlivo splátky istiny, splátky úrokov a splátky iných poplatkov, sú ďalšie odvolacie námietky z hľadiska predmetu konania právne irelevantné a odvolací súd sa nimi už bližšie nezaoberal.

Ďalšie argumenty k možnosti resp. nemožnosti eurokonformného výkladu

Krajský súd v Žiline 11Co/265/2017

K otázke rozčlenenia splátok na to, koľko pripadá na splátku istiny úveru a koľko na splátku úrokov, prípadne poplatkov, odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo/146/2017 zo dňa 22.2.2018 a sp. zn. 4Cdo/211/2017 zo dňa 23.4.2018. Najvyšší súd SR sa v týchto rozhodnutiach venoval výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona, podľa ktorých je zrejماً možnosť a tým aj nutnosť eurokonformného výkladu daného ustanovenia s poukazom na článok 10 ods. 2 písm. h) a i) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES, pričom pri svojej argumentácii oba senáty Najvyššieho súdu SR reagovali aj na rozsudok SD EÚ zo dňa 9.11.2016 vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia a.s. proti Kláre Bíróovej. *(nasledujú citácie z odôvodnení oboch uvedených rozhodnutí NS SR)*

Preto ani odvolací súd nepovažoval za dôvodnú argumentáciu žalobcu k ním uvádzanej bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. apríla 2012 sp. zn. 5 Cdo 26/2011

Pri dojednávaní úrokov pri peňažnej pôžičke koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu o pôžičke v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri peňažnej pôžičke „uspokojí“ bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu o peňažnej pôžičke a dohodu o úrokoch z tejto pôžičky často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky.

Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov dojednaná podľa § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek.

Nález Ústavného súdu ČR z 11. novembra 2013 sp. zn. I.ÚS 3512/11

Ako podnikateľ, tak aj spotrebiteľ musia mať adekvátnu možnosť sa s obsahom obchodných podmienok oboznámiť, to však neznamená, že tak skutočne urobia. Ak keď je spotrebiteľom priznaná vyššia právna ochrana pre ich fakticky slabšie postavenie, nedochádza tým k úplnému potlačeniu starorímskej zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria bdelym).

Obchodné podmienky, na ktoré v zmysle § 273 ods. 1 OBZ zmluva odkazuje a ktoré sú k nej pripojené alebo sú zmluvným stranám známe, nemusia byť samostatne podpísované účastníkmi zmluvného vzťahu. V pochybnostiach však musí ten, kto sa ich dovoľáva, preukázať, že boli k zmluve pripojené alebo že boli druhej strane známe.

Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru.

Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich dodávateľ v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa zrejme uniknú (napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute). Pokiaľ tak aj napriek tomu dodávateľ urobí, nespráva sa v právnom vzťahu poctivo a takémuto dojednaniu nemožno priznať právnu ochranu.

V rámci spotrebiteľských zmlúv dojednanie zakladajúce zmluvnú pokutu (podobne ako rozhodcovská doložka) zásadne nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale len spotrebiteľskej zmluvy samotnej (listiny, na ktorú spotrebiteľ pripája svoj podpis). Výnimku predstavujú špecifické prípady, kedy sa z povahy veci uplatňuje špecifický režim (zmluva o preprave osôb a pod.).

Rozhodnutia krajských súdov k uvedeniu termínu konečnej splatnosti

Krajský súd v Prešove 2Co/219/2016

V zmluvách chýba údaj o konečnej splatnosti úverov. V zmysle ust. § 9 ods. 2 písm. f) zákona o spotrebiteľských úveroch (č. 129/2010 Z.z.) je však tento údaj obligatórnou náležitosťou zmluvy. Tento údaj musí byť v zmluve výslovne uvedený a nemožno ho vyvodzovať z ďalších zmluvných náležitostí (napr. z počtu splátok úveru). Počet a výška splátok úveru nie je samostatnou zmluvnou náležitosťou, ktorú súčasne nemožno stotožňovať s chýbajúcim údajom o konečnej splatnosti úveru. Nepochybne zákonodarca pod konečnou splatnosťou úveru nemyslel len stanovenie počtu mesačných splátok, pretože inak by sa uspokojil s náležitosťou pod písm. k), kde sa uvádza aj počet splátok. Počet splátok teda nemožno stotožniť s konečnou splatnosťou úveru, a preto pri písm. f) citovaného ustanovenia neprichádza do úvahy iný výklad než ten, že konečná splatnosť úveru musí byť určená dátumovo.

Rozhodnutia krajských súdov k uvedeniu termínu konečnej splatnosti

Krajský súd v Prešove 20Co/36/2018

Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o absencii údajov o termíne konečnej splatnosti úveru (§ 9 ods. 2 písm. f) ZoSÚ). Termín konečnej splatnosti v zmluve uvedený nie je a tento nemožno určiť ani na základe ostatných údajov uvedených v zmluve, keďže v zmluve je uvedený len počet splátok, absentuje však uvedenie dátumu prvej splátky. Keďže nie je zrejmý dátum počiatku povinnosti splácania úveru, nemožno určiť ani jeho konečnú splatnosť.

Uvedenie údajov o termíne o konečnej splatnosti úveru, termíne prvej a poslednej splátky v listine označenej ako Oznamenie veriteľa o schválení úveru nie je postačujúce, nakoľko predmetnú listinu nie je možné považovať za súčasť zmluvy o úvere, keďže predstavuje jednostranné oznámenie veriteľa, ktoré žalobca písomne neodsúhlasil a o jeho obsahu v čase podpisovania zmluvy nemal vedomosť.

Termín konečnej splatnosti úveru musí byť spotrebiteľovi známy najneskôr v čase, kedy vstupuje do zmluvného vzťahu.

Rozhodnutia krajských súdov k uvedeniu termínu konečnej splatnosti

Krajský súd v Žiline 11Co/160/2018

Konečná splatnosť úveru musí byť určená konkrétnym dňom, mesiacom a rokom. Termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru nie je možné odvodzovať od termínov jednotlivých splátok, od počtu dní od uzavretia zmluvy, od počtu splátok. Spotrebiteľ musí už na prvý pohľad bez akýchkoľvek matematických operácií presne vedieť, kedy, ktorým dňom dôjde ku konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru.

Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že s dátumom splatnosti poslednej splátky musí byť spotrebiteľovi zrejmé, aký je termín konečnej splatnosti celého úveru.

Rozhodnutia krajských súdov k RPMN

Krajský súd v Banskej Bystrici 15Co/423/2016

Medzi základné informácie, ktoré je veriteľ povinný poskytnúť spotrebiteľovi už pri ponuke spotrebiteľského úveru, patrí nielen úrok z úveru, ale aj všetky poplatky (resp. akékoľvek náklady) účtované veriteľom spotrebiteľovi v súvislosti s poskytnutím úveru, tzv. „ročná percentuálna miera nákladov - RPMN“, vyjadrujúca porovnateľné číslo, ktoré má slúžiť spotrebiteľom pre porovnanie ponúk rôznych finančných inštitúcií a tým mu umožniť vybrať si najvýhodnejší úver podľa svojich potrieb (táto sa vypočítava z výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru a celkových nákladov spotrebiteľa, ktoré sú so spotrebiteľským úverom spojené). Veriteľ je povinný výslovne uvádzať v zmluve o spotrebiteľskom úvere RPMN na príslušný spotrebiteľský úver, platnú ku dňu podpisu zmluvy. Neuvedenie tejto náležitosti v zmluve, rovnako ako aj uvedenie nesprávnej hodnoty je sankcionované bezúčnosťou a bezpoplatkovosťou úveru.

Rozhodnutia krajských súdov k RPMN

Krajský súd v Trenčíne 5Co/315/2017

Súd prvej inštalácie správne dospel k záveru, že v zmluve nie je riadne uvedený údaj o RPMN. V zmluve je tento údaj uvedený v rozpätí od 45,3% do 48,3% s poznámkou, že presná hodnota RPMN závisí na dni poskytnutia úveru. Takýto údaj je aj podľa odvolacieho súdu nejednoznačný a žalovanému v deň uzavretia zmluvy nič nebránilo, aby uviedol presnú hodnotu RPMN. Údaj o RPMN v zmluve nie je riadne uvedený, t.j. akoby ani v zmluve uvedený nebol. Pokiaľ je v zmluve uvedené, že žalobkyňa ako klient súhlasí s tým, že presnú výšku RPMN jej žalovaný oznámi po poskytnutí úveru, takýto spôsob určenia RPMN nie je prípustný, nakoľko výška RPMN je len oznámená spotrebiteľovi až po uzavretí zmluvy, t.j. spotrebiteľ nemá informáciu o výške RPMN v čase uzavretia zmluvy. V súvislosti s uvedeným nedostatkom obligatórnych náležitostí zmluvy je potom potrebné zmluvu považovať podľa § 11 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 129/2010 Z.z. za bezúčnú a bez poplatkov.

Z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch nesporne vyplýva, že zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov. Ak zákonodarca vyžaduje, aby v takýchto úverových zmluvách bola uvedená hodnota RPMN, nemožno sa uspokojiť len s tým, že bude v nej uvedené rozpätie, v ktorom sa hodnota RPMN môže pohybovať, a to bez ohľadu na to, aké veľké toto rozpätie bude.

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) I.

Skutkový stav

2005 - Zmluva o spotrebiteľskom úvere (revolvingový) – 30 tis. Sk, bez uvedenia RPMN (len vzorec bez údajov pre výpočet)

2012 - OS vydal platobný rozkaz, odpor podalo združenie na ochranu spotrebiteľov (HOOS) ako vedľajší účastník

2013 - odpor bol odmietnutý ako podaný neoprávneným subjektom

2013 - KS v Prešove vrátil vec okresnému súdu a konštatoval, že vedľajší účastník má rovnaké práva ako spotrebiteľ vrátane práva podať odpor,

2015 - NS SR zrušil uznesenie KS v Prešove (8 MCdo 6/2014: nie je spor, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva; obdobné: 6 Cdo 357/2012, 7 Cdo 135/2013, 2 Cdo 122/2013, 1 Cdo 210/2012, 4 Cdo 209/2013, 3 Cdo 389/2012, 7 Cdo 462/2014, 6 MCdo 11/2014 , 5 MCdo 6/2014, ...)

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) II.

Právna otázka č. 1:

- Je dojednanie nezrozumiteľné, ak právny inštitút (nástroj), ktorý toto zmluvné dojednanie upravuje, je sám o sebe komplikovaný, jeho právne dôsledky sú pre priemerného spotrebiteľa ťažko predvídateľné a na jeho pochopenie spravidla treba odborné právne poradenstvo, ktorého náklady sú neúmerne hodnote plnenia, ktoré spotrebiteľ podľa zmluvy dostáva?

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) III.

Záver Súdneho dvora k otázke č. 1:

V prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak neuvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu, a jednak neuvádza úrokovú sadzbu, takáto okolnosť je rozhodujúcim prvkom v rámci analýzy dotknutého vnútroštátneho súdu v súvislosti s otázkou, či je podmienka uvedenej zmluvy týkajúca sa nákladov úveru vypracovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného ustanovenia.

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) IV.

Právne otázky č. 2, 3:

- Je v súlade s právom EÚ právna úprava, podľa ktorej organizácia na ochranu spotrebiteľa ako vedľajší účastník nemôže bez súhlasu spotrebiteľa uplatniť jeho práva?
- Nie je v rozpore s unijným právom právna úprava, ktorá pri rezignácii súdu na povinnosť ustanovenú v § 172 ods. 9 O.s.p. neumožňuje združeniu na ochranu spotrebiteľa bez súhlasu spotrebiteľa uplatniť jedinú možnú obranu spotrebiteľa v podobe odporu proti platobnému rozkazu, a to vzhľadom na krátku časovú lehotu podania odporu a možnú nekontaktnosť spotrebiteľa?

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) V.

- Argument KS v Prešove (súčasť predloženej otázky): **združeniu na ochranu spotrebiteľov** sa nepriznáva účasť v súdnom konaní od jeho začatia bez súhlasu žalovaného spotrebiteľa, hoci v inom prípade **vedľajší účastník (intervenient), ktorý má záujem na hmotnoprávnom (majetkovom) vysporiadaní predmetu konania**, nepotrebuje pre účasť v konaní od jeho začiatku súhlas žalovaného, na ktorého strane vystupuje
- Argument NS SR (8 MCdo 6/2014): ochranu spotrebiteľa zaručuje ustanovenie §172 ods. 9 O.s.p. [teraz § 299 ods. 2 CSP], podľa ktorého ak je odporcom spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VI.

Predchádzajúca judikatúra – rozs. Súdneho dvora C-470/12 Pohotovosť:

- „*Smernica 93/13/EHS neupravuje otázku, či takéto združenia majú mať právo stať sa vedľajšími účastníkmi konania na podporu spotrebiteľov v rámci individuálnych sporov, preto prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak tie nesmú byť menej priaznivé než pravidlá upravujúce obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity).*“ (body 45-46)
- „*Nemožno tvrdiť, že odmietnutie pripustiť vstup združenia do konania ako vedľajšieho účastníka na podporu spotrebiteľa predstavuje porušenie práva tohto spotrebiteľa na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Navyše treba dodať, že podľa predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy môže združenie priamo zastupovať takého spotrebiteľa vo všetkých konaniach vrátane exekúcie na základe plnomocenstva udeleného spotrebiteľom.*“ (body 53, 55)

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VII.

Záver Súdneho dvora k otázkam č. 2, 3:

Smernica 93/13/EHS v spojení so zásadou ekvivalencie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá neumožňuje organizácii na ochranu spotrebiteľa vstúpiť ako vedľajší účastník na podporu spotrebiteľa do konania o vydanie platobného rozkazu týkajúceho sa individuálneho spotrebiteľa a podať odpor proti takémuto platobnému rozkazu, ak ho nenapadne uvedený spotrebiteľ, **v prípade, ak uvedená právna úprava skutočne ukladá pre vedľajšie účastníctvo združení na ochranu spotrebiteľov v sporoch týkajúcich sa práva Únie menej výhodné podmienky, než sú tie, ktoré sa uplatňujú v prípade sporov týkajúcich sa výlučne vnútroštátneho práva, čo musí preveriť vnútroštátny súd.**

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) VIII.

Právna otázka č. 4:

- Neodporuje unijnému právu, a to požiadavke vyhodnotiť všetky okolnosti prípadu podľa čl. 4 ods. 1 smernice 93/13/EHS, taká právna úprava, ktorá umožňuje (1). priznať obchodníkovi s účinkami rozsudku peňažné plnenie (2). v skrátenej konaní, (3). administratívnym zamestnancom súdu (4). len na základe tvrdení obchodníka, a to (5). bez dokazovania a za stavu, že (6). spotrebiteľ nie je zastúpený odborníkom na právo a (7). jeho obranu nemôžu účinne bez jeho súhlasu uplatniť ani združenie na ochranu spotrebiteľa?

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) IX.

Úvahy Súdneho dvora k otázke č. 4:

(body 49-53 odôvodnenia)

V niektorom štádiu konania musí **sudca** (*soud/ein Gericht/a court/un juge*) pristúpiť k preskúmaniu neprítomnosti nekalých podmienok v spotrebiteľskej zmluve. Okolnosť, že vnútroštátna právna úprava priznáva právomoc **vydať platobný rozkaz** súdnemu úradníkovi, ktorý nemá postavenie sudcu, neohrozuje zachovanie účinku smernice 93/13/EHS, pokiaľ je preskúmanie neprítomnosti nekalých podmienok v zmluve sudcom stanovené **v štádiu výkonu platobného rozkazu alebo v prípade odporu proti platobnému rozkazu**.

Existencia takéhoto preskúmania jedine v štádiu odporu môže viesť k zachovaniu účinku smernice len vtedy, ak spotrebiteľia nie sú odrádzaní od podania takéhoto odporu. Pokiaľ vnútroštátna právna úprava stanovuje iba pätnásťdňovú lehotu, počas ktorej môže spotrebiteľ podať odpor proti platobnému rozkazu, a okrem toho vyžaduje, aby spotrebiteľ svoj odpor vecne odôvodnil, existuje **nezanedbateľné riziko**, že spotrebiteľ nepodá odpor a že sudca (*soud/ein Gericht/the court/un juge*) následne nebude môcť uskutočniť ex offo preskúmanie neprítomnosti nekalých podmienok.

Rozsudok SD EÚ z 20.9.2018 EOS KSI Slovensko s.r.o. v. Ján Danko a Margita Danková (C-448/17) X.

Záver Súdneho dvora k otázke č. 4:

Smernica 93/13/EHS bráni vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá napriek tomu, že v štádiu vydania platobného rozkazu proti spotrebiteľovi stanovuje preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedených v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, na jednej strane **priznáva právomoc vydať tento platobný rozkaz súdnemu úradníkovi** (*správnímu úředníkovi soudu/einem Verwaltungsbeamten eines Gerichts/an administrative officer/un fonctionnaire administratif*), **ktorý nemá postavenie sudcu** (*soudce/eines Richters/a magistrate/de magistrat*), a na druhej strane **stanovuje pätnásťdňovú lehotu na podanie odporu** a vyžaduje, **aby bol tento odpor vecne odôvodnený**, za predpokladu, že takéto ex offo preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu, čo musí preveriť vnútroštátny súd.

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

(ŠTRNÁSTA ČASŤ - OCHRANA KLIENTOV A BANKOVÉ TAJOMSTVO)

Ak je napriek písomnej výzve banky jej klient nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke, môže banka svoju pohľadávku zodpovedajúcu tomuto peňažnému záväzku postúpiť písomnou zmluvou inej osobe, a to aj osobe, ktorá nie je bankou (ďalej len „postupník“), aj bez súhlasu klienta. Toto právo banka nemôže uplatniť, ak klient ešte pred postúpením pohľadávky uhradil banke omeškaný peňažný záväzok v celom rozsahu vrátane jeho príslušenstva; to neplatí, ak súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku voči banke presiahol jeden rok.

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

- Podmienky podľa § 92 ods. 8 vety prvej zákona o bankách, za splnenia ktorých môže banka postúpiť svoju pohľadávku inému subjektu, sú z povahy veci podmienkami, bez splnenia ktorých k postúpeniu prísť nesmie (je zakázané). Nerešpektovanie takejto úpravy má potom za následok neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky pre rozpor so zákonom (§ 39 OZ). *(rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2018 sp. zn. 7 Cdo 26/2017)*
- Ak neboli splnené podmienky podľa § 92 ods. 8 prvá veta zákona o bankách pri postúpení bankovej pohľadávky na nebankový subjekt, ide o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka zakázané. *(uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. apríla 2018 sp. zn. 1 Cdo 147/2017; pozmenená právna veta vyšla v Zbierke ako R 60/2018: Ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách neupravuje len ochranu bankového tajomstva, ale tiež práv klienta v súvislosti s postúpením pohľadávky. Postúpenie pohľadávky banky, ku ktorému došlo v rozpore s týmto ustanovením, je neplatný právny úkon.)*

Ďalšie aktuálne otázky

§ 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách

- Musí 90-dňové omeškanie klienta nasledovať po výzve banky?
- Čo môže banka postúpiť (celý úver/len jeho splatnú časť)?
- Musí byť úver pred postúpením zosplatnený?
- Môže úver zosplatniť postupník po postúpení pohľadávky?

Ďalšie aktuálne otázky

Rozhodcovská doložka a právomoc súdu

- uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. júla 2018 sp. zn. 3 Cdo 80/2017:

Súčasťou zmluvy (o hypotekárnom úvere) bolo vyhlásenie klienta, že prijíma návrh rozhodcovskej zmluvy (podľa ktorej vzájomné spory je príslušný prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Asociácie bánk) a zároveň bola klientovi daná možnosť vyznačením označovacieho políčka vyjadriť nesúhlas s uvedeným návrhom rozhodcovskej zmluvy – neoznačil

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodcovská doložka nemá znaky neprijateľnej podmienky; nevyvoláva nerovnováhu medzi účastníkmi konania, nie je spôsobilá viesť k značnej procesnej nevýhode jednej z procesných strán. Žalobcovi bola daná možnosť výberu, či o sporoch z úverovej zmluvy bude príslušný rozhodovať rozhodcovský súd alebo všeobecný súd, žalobca však možnosť výberu nevyužil a nevyznačením nesúhlasu v predznačenom políčku návrh rozhodcovskej zmluvy prijal.

Ďakujem Vám za pozornosť.